

Veresegyház Rhopalocera-faunájának vizsgálata (Lepidoptera)

SZECSEI PÉTER

ABSTRACT: (Investigation of the Rhopalocera fauna in Veresegyház (Lepidoptera).) This article summarizes new data of 65 diurnal butterfly species collected or observed in the area of Veresegyház (Hungary, Country Pest) in years 2020-2023.

Bevezetés

Magyarországon a lepkefauna és a lepkefajok elterjedése igen alaposan kutatott, de ennek ellenére előfordulnak olyan helyek, ahonnan egyáltalán nem, vagy csak kevés adat származik. Veresegyház térségének lepkefaunáját tárgyaló írás jelenleg nem áll rendelkezésre, ezért fontosnak tartom a kutatás eredményeinek közlését.

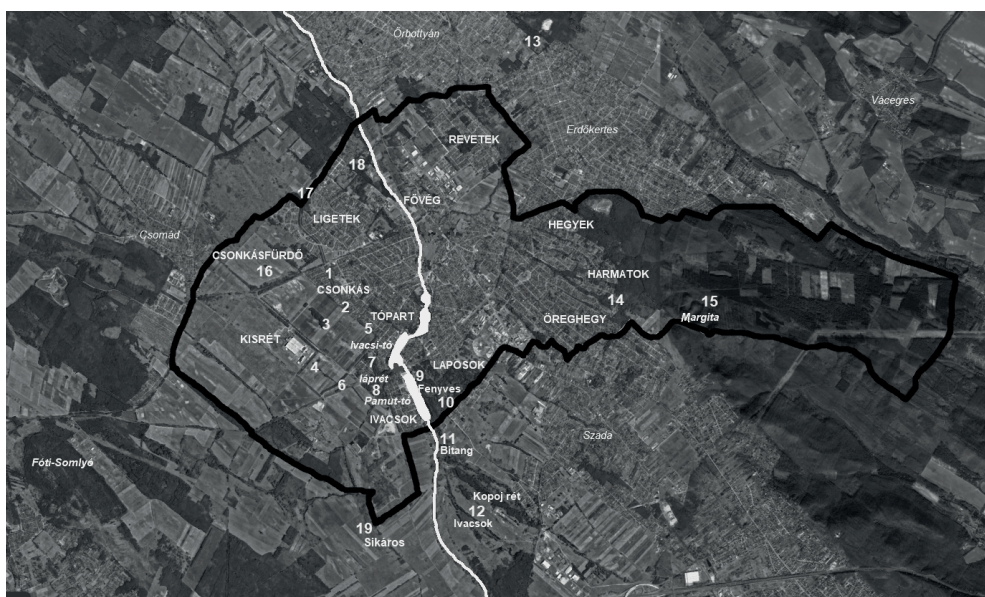
Veresegyház a Gödöllői járásban, Pest vármegyében fekszik. A vizsgált térség különféle élőhelyei állattani szempontból kevésbé vizsgált területnek számítanak, azonban a környező Gödöllői-dombságban és a Fóti-Somlyón számos kutatás folyt (KOVÁCS 1953, 1956, SZALKAY 1962, BÁLINT *et al.* 2006).

A jelenlegi kutatás célja Veresegyház környezetének természetvédelmi értékeinek felmérése, ami hozzájárulhat a nappali lepkék (Rhopalocera) magyarországi előfordulásának és elterjedésének alaposabb ismeretéhez, különös tekintettel a védett fajokra.

Anyag és módszer

A megfigyelések 2020-tól 2023-ig történtek. Az intenzív, tervszerű adatrögzítés 2022-2023-ban zajlott. A védett és a legtöbb könnyen határozható fajt a helyszínen azonosítottam, és naplóba jegyeztem fel az észlelést vagy fotót készítettem ezen példányokról. 2022-ben február közepétől november közepéig 50, a 2023-as évben február közepétől szeptember közepéig 25 napon végeztem terepbejárást. Néhány esetben lepkehálóval bizonyító példányokat fogtam be, és a gyűjteményemben helyeztem el (a fajlistában P-vel jelölve). A lepkefajok határozásához GOZMÁNY (1968) munkáját használtam. A védett fajok a 66/2015. (X. 26.) FM rendelet 2. melléklete, míg a nevezéktan VARGA (2010) alapján került aktualizálásra. A növényfajok meghatározása és elnevezése TOMAN *et al.* (1981) és MORE & FITTER (1990) munkái alapján történt.

A listában az egyes észlelt példányok adatai szerepelnek. Mivel a legtöbb észlelés Veresegyház területén (1. ábra) történt, így, ha az adatrögzítés helyének megnevezésénél nincs külön településnév jelezve, akkor a példány lelőhelye Veresegyház. A legtöbb esetben a megfigyelés két településrész vagy élőhely határához közel történt, így ezekben az esetekben lelőhelyként a kötőjellel elválasztott két településrész kerül feltüntetésre. A mintavételi helyek a következők: 1. Csonkás: erdősáv; 2. Csonkás: erdőszel; 3. Csonkás: mező; 4. Kistrét: mező; 5. Csonkás-Tópart: erdőszel; 6. Ivacsok-Kistrét: erdősáv; 7. Ivacsok-Tópart; 8. Ivacsi láprét; 9. Orchideás-rét; 10. Laposok-fenyves; 11. Szada, Bitang; 12. Szada, Ivacsok, Kopo-j-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely; 13. Órbottyán, mező; 14. Harmatok: erdőszegély; 15. Harmatok: erdő (Margita); 16. Csonkásfürdő; 17. Ligetek; 18. Ligetek: mező és erdősávok; 19. Mogyoród, Sikáros. A fajlistában a védett fajok V-vel jelöltek.

1. ábra. Veresegyház térségének térképe. A település közigazgatási határa fekete, a Sződ-Rákos-patak vízrendszere fehér színnel jelölve. (Veresegyház településrészeinek nevei: Pestterv 2017, HBH 2022; Térkép forrása: <https://earth.google.com>)

A Sződ-Rákos-patak felduzzasztásával kialakult törendszert alkotó veresegyházi tavak a patak folyásirányával megegyező irányban (délről észak felé) haladva: Pamut-tó, Ivacsi-tó, Malom-tó. A könnyebb eligazodás érdekében megjegyzem, hogy több területnek is Ivacsok a neve. Egyrészt Veresegyház egyik városrészének elnevezése, ahol az Ivacsi-tó és az Ivacsi láprét helyezkedik el. Másrészt Szadán a Sződ-Rákos-patak partján húzódó, természetvédelmi oltalom alatt álló nedves élőhely neve is. A terepbejárás kiterjedt a Szadán található Ivacsok, Kopoj-rét és Bitang területére, amelyek a Veresegyházi-medence Natura 2000 terület részei. A Sikáros Mogyoród és Veresegyház határán lévő láp, amely mezőgazdasági területek közé beékel, néhány méterrel alacsonyabban fekvő keskeny és hosszúak élőhely. Ez utóbbi szintén a Veresegyházi-medence Natura 2000 terület része.

A vizsgált területen különféle élőhelyek találhatók kisebb-nagyobb kiterjedésű foltokban. A Sikáros északi részén bokorfűzes helyezkedik el, a veresegyházi, illetve szadai oldalon (kelet felől) száraz talajú akácok határolja, amelyek aljnövényzetében elvétve *Aristolochia clematitis* nő. A szadai Ivacsok és Kopoj-rét közötti terület nyílt homokpusztagyep jellegű. Az Ivacsi lápréten bokorfűzes található. Itt az aljnövényzetet alkotó *Sanguisorba officinalis* egyre inkább visszaszorult és a *Solidago canadensis* veszi át a helyét. A Pamut-tó mellett ültetett erdeifenyves (*Pinus sylvestris*) helyezkedik el, amely szinte egész nyáron száraz, mivel kissé magasabban fekszik, így az esővíz hamar lefolyik. A Pamut-tó keleti partja mentén, az ültetett erdeifenyves határán az Orchideás-rét (Helyi Természetvédelmi Terület) húzódik, ahol egyre több *S. canadensis* nő. Az állandóan magas talajvíz miatt az itteni élőhely üdőbb. A Pamut-tó fenyves felőli partján a szadai Bitang felé haladva fűzlápokat találunk. A Bitangot főként *Populus tremula* alkotta erdősavok, télisásosok, ártéri mocsárterek és a honos társulásokat visszazorító *S. canadensis* által szegélyezett nádasok borítják. A Csonkás és Ligetek városrészekben egy keskeny füves terület (harmadlagos gyep) húzódik végig. Ezt mindkét oldaláról egy keskeny erdősav fogja közre, melyre a csonkási szakaszon főként *Ulmus minor* és *Cornus sanguinea*, a Ligetek városrészben *Celtis occidentalis* és *Robinia pseudoacacia* jellemző. Csonkásfürdőn agyagos-homokos talajú másodlagos gyep és *P. tremula* alkotta erdőfoltok helyezkednek el, valamint foltokban *C. occidentalis* is található. Csonkásnak a KISRÉT felé eső oldalán szántóföldek és azokat szegélyező vagy elválasztó erdősavok húzódnak, amelyekben a legnagyobb számban *U. minor*, *C. occidentalis*, *Acer campestre*, *A. platanoides*, és *R. pseudoacacia* található meg. A KISRÉTen agrárterületek, főleg lucernatáblák vannak, amelyeket *Salix alba*, *R. pseudoacacia* és *U. minor* alkotta erdősavok környeznek. A Tópart és Csonkás településrészek határától a KISRÉT felé

szintén szántóföldek, valamint lucernatáblák helyezkednek el. A Hegyek és a Harmatok a Gödöllői-dombságban lévő városrészek. Itt akác, magasabba haladva tölgyes a meghatározó. Veresegyház területén és a környéken található néhány telepített erdei fenyves és akác. Ezek a területeken az aljnövényzet többnyire átfomálódott, sok helyen megjelent a *Sambucus nigra* és a *Galium aparine*.

Eredmények

HESPERIIDAE Latreille, 1809

- Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) – Orchideás-rét környéke, 2022.08.01., **P**.
Carterocephalus palaemon (Pallas, 1771) – Mogyoród, Sikáros környéke, 2023.05.19., **P**.
Erynnis tages (Linnaeus, 1758) – Mogyoród, Sikáros környéke, 2023.05.19., **P**.
Hesperia comma (Linnaeus, 1758) – Orchideás-rét környéke; 2022.08.26., **P**; Szada, Bitang, 2023.08.12.
Ochlodes sylvanus (Esper, 1779) – Csonkás-Tópart: erdősél, 2022.05.14., **P**; Ivacsi láprét, 2023.05.15.; Szada, Bitang, 2023.08.12.
Pyrgus malvae (Linnaeus, 1758) – Ivacsok-Tópart: erdősáv, 2022.05.08., **P**; Kistrét: mező, 2023.04.16.; Ivacsi láprét, 2023.05.15.
Spialia orbifer (Hübner, 1823) **V** – Ivacsok-Tópart: erdősáv, 2022.05.08.
Thymelicus lineola Ochsenheimer, 1808 – Csonkás-Tópart: erdősél, 2022.06.12., **P**.

LYCAENIDAE [Leach], [1815]

- Aricia agestis* ([Denis & Schiffermüller], 1775) **V** – Csonkás: mező, 2022.05.15.; Csonkás: erdősáv, 2022.07.15.; Ligetek (erdősáv), 2023.05.06.
Celastrina argiolus (Linnaeus, 1758) – Ivacsok-Tópart, 2022.04.07., **P**, 2022.04.20., **P**; Kistrét: mező, 2023.04.16.; Harmatok: erdőszegély, 2023.04.22.
Cupido argiades (Pallas, 1771) – Csonkás: mező, 2022.06.11., **P**; Szada, Bitang, 2023.08.12.
Glaucopsyche alexis (Poda, 1761) **V** – Csonkás: mező, 2022.06.10.; Mogyoród, Sikáros, 2023.05.19.
Lycaena alciphron (Rottemburg, 1775) **V** – Laposok-fenyves, 2023.06.29.
Lycaena phlaeas (Linnaeus, 1761) – Csonkás: mező, 2022.05.14., **P**, 2022.10.16.; Ligetek: mező és erdősávok, 2023.05.06.; Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely, 2023.08.12.
Lycaena thersamon (Esper, 1784) **V** – Ligetek (erdősáv), 2023.05.06.
Lycaena tityrus (Poda, 1761) – Csonkás: mező, 2022.05.14., **P**; Csonkás: erdősáv 2022.07.15., **P**; Ligetek: mező és erdősávok, 2023.05.06.
Neozephyrus quercus (Linnaeus, 1758) **V** – Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely, 2023.08.12.
Plebejus argus (Linnaeus, 1758) – Csonkás: erdősáv, 2021.10.03., **P**; 2022.07.15., **P**; Csonkás: mező, 2022.06.13., **P**; Kistrét: mező, 2023.06.13., 2023.09.09.; Mogyoród, Sikáros, 2023.05.19.; Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely és Bitang, 2023.08.12.; Csonkás-Tópart: erdősél, 2023.09.01.
Polyommatus coridon (Poda, 1761) – Orchideás-rét környéke, 2022.08.05., **P**; Szada, Bitang, 2023.08.12.
Polyommatus icarus (Rottemburg, 1775) – Csonkás: mező, 2022.05.08., **P**, 2022.05.22., **P**; Csonkás: erdősáv, 2022.07.19., 2022.08.12., **P**; Csonkás: erdősél, 2022.10.16.; Ligetek: mező és erdősávok, 2023.05.06.; Mogyoród, Sikáros, 2023.05.19.; Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely és Bitang, 2023.08.12.; Kistrét: mező, 2023.09.09., **P**.
Thecla betulae (Linnaeus, 1758) **V** – Ligetek (erdősáv), 2022.08.17.; Szada, Bitang, 2022.08.26.; Csonkás: erdősáv, 2023.09.09.

- Apatura ilia* ([Denis & Schiffermüller], 1775) V – Ivacsok-Kisrét: erdősáv, 2022.06.12.
- Aphantopus hyperanthus* (Linnaeus, 1758) – Ivacsi láprét környéke (erdő), 2022.06.18., P.
- Araschnia levana* (Linnaeus, 1758) – Csonkás-Tópart: erdőszel, 2022.04.14., P, 2022.04.15., P, 2022.06.18., 2022.07.02., P; Szada, Bitang, 2023.06.29., 2023.08.12., P.
- Arethusana arethusa* ([Denis & Schiffermüller], 1775) V – Orchideás-rét, 2022.08.04.; Csonkás: erdősáv, 2023.07.01.; Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely, 2023.08.12., 2023.08.27.
- Argynnis pandora* ([Denis & Schiffermüller], 1775) V – Csonkásfürdő, 2022.08.17. (*Buddleja sp.* virágján); Csonkás: erdősáv, 2023.07.10.; Szada, Bitang, 2023.08.12.
- Argynnis paphia* (Linnaeus, 1758) V – Ivacsi láprét, 2022.06.13.; Ivacsok-Tópart, 2022.06.22. (*Tilia sp.* virágján), 2023.06.29.; Orchideás-rét, 2023.08.10.; Szada, Bitang, 2023.08.12.; Csonkás-Tópart: erdőszel, 2023.09.01.
- Brenthis daphne* ([Denis & Schiffermüller], 1775) V – Csonkás: mező, 2022.06.11.; Ivacsi láprét, 2023.06.13. (*Scabiosa ochroleuca* virágján), 2023.05.13.; Kisrét: mező, 2023.06.13. (*Asclepias syriaca* virágján).
- Brintesia circe* (Linnaeus, 1758) – Órbottyán, mező, 2021.09.25., P; Csonkás: erdősáv, 2022.08.26., 2023.09.01.; Ivacsok-Tópart, 2023.06.26.; Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely, 2023.08.12., 2023.08.27.
- Coenonympha arcania* (Linnaeus, 1761) – Laposok-fenyves, 2022.05.21., P; Ivacsi láprét, 2023.06.13.; Szada, Bitang, 2023.08.12.
- Coenonympha glycerion* (Borkhausen, 1788) – Csonkás: erdősáv, 2022.06.13., P; Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely környéke, 2022.08.26., P, 2023.08.12.; Szada, Bitang, 2023.08.12.
- Coenonympha pamphilus* (Linnaeus, 1758) – Kisrét: mező, 2022.05.14., P, 2022.05.15., P, 2023.06.13.; Csonkás: mező, 2022.10.16.; Csonkás: erdősáv, 2023.07.10.; Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely és Bitang, 2023.08.12.; Csonkás-Tópart: erdőszel, 2023.09.01., 2023.09.09.
- Hipparchia fagi* (Scopoli, 1763) – Harmatok: erdő (Margita), 2022.08.28.
- Hipparchia statilinus* (Hufnagel, 1766) V – Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely, 2022.08.26., 2023.08.27.
- Issoria lathonia* (Linnaeus, 1758) – Csonkás-Tópart: erdőszel, 2022.03.19., P, 2022.03.24., P, 2022.10.16., 2022.11.13., 2023.03.26.; Kisrét: mező, 2022.09.24., 2023.04.16.; Ivacsi láprét, 2023.06.13.; Szada, Bitang, 2023.08.12.; Ligetek (erdősáv), 2023.05.06.
- Lasiommata maura* (Linnaeus, 1758) – Csonkás: erdősáv, 2022.05.21., P; Laposok-fenyves, 2022.05.21., P; Ivacsok-fenyves, tópart, 2022.08.04.
- Lasiommata megera* (Linnaeus, 1767) – Csonkás-Tópart: erdőszel, 2022.05.14., P, 2023.05.15., P, 2023.09.01., 2023.09.09.; Ivacsok-fenyves, tópart, 2022.08.04.; Szada, Bitang, 2022.08.26.; Kisrét: mező, 2022.09.24.; Ligetek (fenyőerdő), 2023.05.06.; Csonkás: erdősáv, 2023.06.13.; Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely, 2023.08.12.
- Libythea celtis* (Laicharting in Fuessly, 1782) V – Ivacsok-Kisrét: erdősáv, 2022.04.06., 2023.03.19.; Ivacsok-Tópart, 2022.06.25., 2023.06.29. (*Tilia sp.* virágján), 2023.03.26.; Ivacsi láprét, 2023.03.19.; Csonkás: erdősáv, 2023.03.26.; Csonkásfürdő, 2023.07.14.
- Maniola jurtina* (Linnaeus, 1758) – Csonkás: erdősáv és mező, 2022.06.05., P, 2022.06.11., P, 2023.06.13., 2023.08.10.; Ivacsi láprét, 2023.06.13.; Kisrét: mező, 2023.06.13.; Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely és Bitang, 2023.08.12.; Csonkás-Tópart: erdőszel, 2023.09.01., 2023.09.09.
- Melanargia galathea* (Linnaeus, 1758) – Ivacsok-Tópart: erdősáv, 2022.06.12., P; Ivacsi láprét, 2023.06.13. (*S. ochroleuca* virágján); Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely, 2023.06.29.
- Melitaea trivia* ([Denis & Schiffermüller], 1775) V – Mogyoród, Sikáros, 2023.05.19.; Szada, Bitang, 2023.07.16.
- Minois dryas* (Scopoli, 1763) – Csonkás-Tópart: erdőszel, 2022.07.13., P, 2023.09.01.; Ligetek: mező és erdősávok, 2022.08.04., P; Orchideás-rét, 2022.08.08., 2023.08.10.; Órbottyán, mező, 2020.08.02., P; Csonkás: erdősáv, 2023.07.10.; Szada, Ivacsok, Kopoj-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely és Bitang, 2023.08.12.
- Neptis rivularis* (Scopoli, 1763) V – Csonkás: erdősáv, 2022.06.04. (*Spiraea sp.* körül), 2023.06.26.
- Neptis sappho* (Pallas, 1771) V – Orchideás-rét, 2022.08.05.; Harmatok: erdőszegély, 2022.08.28.; Ivacsi láprét, 2023.06.13.; Csonkás: erdősáv, 2023.06.19. (*Tilia sp.* virágján); Csonkás: erdőszel, 2023.08.10. (*S. canadensis* virágján).
- Nymphalis e-album* (Linnaeus, 1758) V – Csonkás: erdőszel, 2021.04.02., 2023.03.26., 2023.06.13., 2023.07.01., Csonkás-Tópart: erdőszel, 2022.02.12., 2022.03.25., 2023.03.02., 2023.03.10.; Ivacsi láprét, 2023.03.19.
- Nymphalis io* (Linnaeus, 1758) V – Csonkás: mező, 2021.04.02.; Csonkás-Tópart: erdőszel, 2022.03.25., 2022.06.18., 2023.03.10.; Kisrét: mező, 2023.04.16.
- Nymphalis polychloros* (Linnaeus, 1758) V – Csonkás: erdősáv, 2023.03.26.

Nymphalis urticae (Linnaeus, 1758) V – Csonkás-Tópart: erdőszél, 2022.03.13., 2022.04.06.

Pararge aegeria tircis (Godart, 1821) – Ivacsok-Tópart: erdőszél, 2022.04.06., P, 2022.04.20., P; Csonkás-Tópart: erdőszél, 2022.04.15., 2023.09.01.; Csonkás: erdőszél, 2023.03.26.; Ivacsi láprét, 2023.03.26.; Kistrét: mező, 2023.04.16., 2023.06.13.; Harmatok: erdőszegély, 2023.04.22.; Laposok-fenyves, 2023.08.12.; Szada, Bitang, 2023.08.12.

Vanessa atalanta (Linnaeus, 1758) V – Csonkás: erdőszél, 2022.03.13.; Csonkás-Tópart: erdőszél, 2022.10.16., 2023.03.02., 2023.03.10.; Szada, Bitang, 2022.08.26.; Laposok-fenyves, 2023.02.12.; Ivacsi láprét, 2023.03.19., 2023.06.13.; Ivacsok-Tópart: erdőszél, 2023.03.26.; Orchideás-rét, 2023.08.10.

Vanessa cardui (Linnaeus, 1758) – Csonkás-Tópart: erdőszél, 2022.05.23., P; Csonkásfürdő, 2022.08.17., P; Kistrét: mező, 2022.09.24., 2023.06.13.

PAPILIONIDAE Latreille, [1802]

Iphiclidea podalirius (Linnaeus, 1758) V – Csonkás: erdőszél, 2022.04.14.; Csonkás: erdőszél, 2023.04.22.

Papilio machaon Linnaeus, 1758 V – Csonkás: erdőszél, 2022.04.15.; Szada Ivacsok, Kopoly-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely, 2023.06.29., 2023.08.12.

Zerynthia polyxena ([Denis & Schiffermüller], 1775) V – Mogyoród, Sikáros, 2023.05.19.

PIERIDAE Duponchel, [1835]

Anthocharis cardamines (Linnaeus, 1758) – Ivacsok-Tópart, 2022.04.24., P, 2023.03.26.; Ligetek: mező és erdőszávok, 2023.05.06.; Ivacsi láprét, 2023.03.26.; Kistrét: mező, 2023.04.16.

Colias afacariensis Ribbe, 1905 – Csonkás: mező, lucernatábla, 2022.06.22., P, 2022.08.13., P; Kistrét: mező, 2022.08.30., P; Mogyoród, Sikáros, 2023.05.19.

Colias croceus (Geoffroy in Fourcroy, 1785) – Csonkás: mező, lucernatábla, 2022.06.12., P, 2022.06.13., P, 2022.08.30., P, 2022.10.16., 2022.09.24., 2022.11.13., 2023.09.09.; Csonkás: erdőszél, 2022.07.22., P; Kistrét: mező, 2022.10.16., 2023.09.17. (f. *helicana*), P; Szada, Ivacsok, Kopoly-rét: homokpusztagyep-jellegű élőhely, 2023.08.12. (f. *helice*).

Colias erate (Esper, [1805]) – Csonkás: mező, 2022.09.03., P; Kistrét: mező, 2022.08.30. (f. *pallides*), P, 2023.04.16., 2023.06.13., 2023.09.01., P, 2023.09.09.

Colias hyale (Linnaeus, 1758) – Csonkás: mező, lucernatábla, 2022.06.12., P, 2023.06.29., P; Ligetek: mező és erdőszávok, 2023.05.06.

Gonepteryx rhamni (Linnaeus, 1758) V – Ivacsok-Tópart, 2022.04.06., 2023.02.12., 2023.03.10., 2023.03.26.; Csonkás: mező, 2022.06.22.; Ivacsi láprét, 2023.03.26.; Csonkás: erdőszél, 2023.07.01.

Leptidea sinapis (Linnaeus, 1758) – Ivacsi láprét környéke, 2022.04.24., P; 2022.06.18., P; Szada, Bitang, 2023.08.12.

Pieris brassicae (Linnaeus, 1758) – Ivacsok-Tópart: erdőszél, 2022.04.30., P, 2022.06.25. (*Tilia sp.* virágján), P, 2023.03.26.; Ivacsok-Kistrét: erdőszél, 2022.05.19., 2023.06.13.; Ivacsi láprét, 2023.03.26.; Kistrét: mező, 2023.09.09.

Pieris napi (Linnaeus, 1758) – Csonkás-Tópart: erdőszél, 2022.04.23., P, 2023.03.19.; Ivacsok-fenyves, tópart, 2022.04.24., P; Csonkás: erdőszél, 2022.04.28., P; Csonkás: mező, 2022.10.16.; Kistrét: mező, 2023.04.16.; Ivacsi láprét, 2023.06.13.; Szada, Bitang, 2023.08.12.

Pieris rapae (Linnaeus, 1758) – Csonkás-Tópart: erdőszél, 2022.04.06., P, 2022.04.07., P, 2023.09.01., 2023.09.09.; Csonkás: mező, 2022.10.16.; Kistrét: mező, 2022.09.24., 2023.04.16., 2023.06.13.; Ivacsi láprét, 2023.03.19., 2023.03.26, 2023.06.13.; Csonkás: erdőszél, 2023.03.26., 2023.04.22., 2023.07.01., 2023.08.10.; Ivacsok-Tópart: erdőszél, 2023.03.26.; Harmatok: erdőszegély, 2023.04.22.; Ligetek: mező és erdőszávok, 2023.05.06.

Pontia daplidice edusa (Fabricius, 1777) – Csonkás-Tópart: erdőszél, 2022.03.24., P, 2022.03.25., P, 2023.03.24.; Csonkás: mező, 2022.06.06., P, 2022.10.16.; Kistrét: mező, 2022.09.24., 2023.04.16., 2023.09.09.; Csonkás: erdőszél, 2023.06.13.

Összefoglalás

Veresegyház térségéből 65 nappali lepkefajt sikerült kimutatni, melyből 25 védett és egy védett s egyben közösségi jelentőségű faj is (*Zerynthia polyxena*). Az észlelt fajokból 30 a Nymphalidae, 13 a Lycaenidae, 11 a Pieridae, 8 a Hesperidae és 3 a Papilionidae családba tartozik. A Riodinidae család nem volt megfigyelhető.

A *Carcharodus floccifera* Magyarországon szórványosan előforduló faj. A vizsgált területen csak az Ivacsi lápréten és környékén, kis egyedszámban volt észlelhető. A *Neptis rivularis* főként árnyas síkságokon található (GOZMÁNY 1968). Veresegyházon a dísznövényként ültetett *Spiraea* fajok cserjéin találtam meg. A *Hipparchia statilinus* a Duna-Tisza közén, homokos területeken fordul elő (GOZMÁNY 1968), ilyen a homokpusztagyep-jellegű szadai élőhely is. Az Ivacsok és Laposok városrészekén elterülő telepített erdőfenyvesben a Satyrinae alcsalád (Nymphalidae) fajai vannak túlsúlyban. A Veresegyházon korábban megfogyatkozott *Nymphalis urticae* állománya 2022-ben növekvő tendenciát mutatott Csonkásán, ahol az erdőszávok és mezők határán egyre nagyobb területen nő tápnövénye, az *Urtica dioica*. Ugyanitt stabil *Nymphalis c-album* populáció is él. Csonkásán, Csonkásfürdőn és Ligetekben a *Libythea celtis* állománya stabil, és dinamikusan növekszik.

Az Ivacsi lápréten és a szadai Bitang területén megtalálható a *Sanguisorba officinalis*, a *Maclurea teleius* (Bergsträsser, 1779) tápnövénye, így e faj előfordulása az említett területeken nem kizárt, de eddig nem sikerült megfigyelni.

Veresegyház térségében a védelem alá nem tartozó területeken is számos védett faj tápnövénye található meg. A lepkefaunára nézve veszélyt jelent az élőhelyeik mezőgazdasági célú beszántása, ehhez kötődően egyes területek növényzetének eltávolítása. Emiatt az ott élő fajok kiszorulnak az adott területről. További veszélyeztető tényező a növényzet rossz időszakban történő kaszálása. Csomád-Fót-Mogyoród-Veresegyház térségében útépitések vannak tervben, amelyek hatással lehetnek a Veresegyházi-medence Natura 2000 terület és a Fóti-Somlyó Természetvédelmi Terület élővilágára is. A térségben az erdőszávok, vízpart menti területek és gyepek számos védett lepkefaj élőhelyei, amelyek védelemre érdemesek.

Köszönetnyilvánítás: Köszönettel tartozom Bálint Zsoltnak (Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest) a tanácsokért és a kérdéses példányok esetében nyújtott határozási segítségért. Továbbá köszönet illeti Kiss Ádámot (Magyar Természettudományi Múzeum Mátra Múzeuma, Gyöngyös) a kézirat alapos átnézéséért.

Irodalom

- BÁLINT Zs., GUBÁNYI A. & PITTER G. (2006): Magyarország védett pillangóalakú lepkéinek katalógusa a Magyar Természettudományi Múzeum gyűjteményei alapján. – Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest, 136 pp.
- GOZMÁNY L. (1968): Nappali lepkék – Diurna. – Magyarország állatvilága (Fauna Hungariae), 91: 204 pp.
- HBH (2022): Veresegyház Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2022-2027 (Egyeztetési anyag). – HBH Stratégia és Fejlesztés Kft., Budapest, 175 pp.
- (https://www.veresegyhaz.hu/_upload/editor/Onkormanyzat/Tervek_koncepcio_k_programok/Veresegyhaz_INTEGRALT_TELEPULESFEJLESZTESI_STRATEGIA_2022-2027_22.pdf)
- KOVÁCS L. (1953): A magyarországi nagylepkék és elterjedésük. – Folia entomologica hungarica, 6: 77–164.
- KOVÁCS L. (1956): A magyarországi nagylepkék és elterjedésük II. – Folia entomologica hungarica, 9: 89–140.
- MORE D. & FITTER A. (1990): Fák. – Fűrész könyvek. – Gondolat, Budapest, 240 pp.

Pestterv (2017): Veresegyház város településképi arculati kézikönyv. (I. fázis: Munkaközi egyeztetési dokumentáció) – Pest Megyei Terület-, Település-, Környezet Tervező és Tanácsadó Kft., Budapest, 32 pp + 1. sz. melléklet.

(https://www.veresegyhaz.hu/_upload/editor/Onkormanyzat/Tervek_koncepcio_konceptumok/Veresegyhaz_tak.zip)

SZALKAY J. (1962): Fót és környékének nagylepkéi. – Folia entomologica hungarica, 15: 365–417.

TOMAN J., FELIX J. & HÍSEK K. (1981): A természet képekben – Környezetünk növény-és állatvilága. – Natura, Budapest, 430 pp.

VARGA Z. (szerk.) (2010): Magyarország nagylepkéi. – Heterocera Press, Budapest, 253 pp.

SZECSEI Péter

H-1076 Budapest, Hungary

Szinva u. 5. 1/10.

E-mail: szecsei.peti@gmail.com

